

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу

УЗГОДЖЕНО

Декан Факультету міжнародних відносин

Юрій ВОЛОШИН

«15» 09 2022 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

Анатолій МОЛОХІН

«19» 09 2022 р.

Система менеджменту якості

ПРОГРАМА
фахової науково-педагогічної практики

Освітньо-наукова програма «Міжнародні економічні відносини»

Галузь знань 29 Міжнародні відносини

Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини

Курс – 2 Семестр – 3

Усього (годин / кредитів ECTS) – 180/6,0

Індекс: НДФ-17-292/21-1.5.1

01.09.2022

Програма фахової науково-педагогічної практики розроблена на основі освітньо-наукової програми «Міжнародні економічні відносини», навчального № НДФ - 17 - 292 / 21 та робочого навчального № РДФ - 17 - 292 / 22 планів підготовки здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини», «Рекомендацій щодо організації та проведення фахової науково-педагогічної практики здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового ступеня в Національному авіаційному університеті», затверджених від 03.02.2022 р.

Програму практики розробив:

професор кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу

Анатолій РУМЯНЦЕВ

Програма практики обговорена та схвалена на засіданні випускової кафедри спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» – кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу, протокол № 12 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

Леся ПОБОЧЕНКО

Програму практики обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету міжнародних відносин, протокол № 9 від «13» вересня 2022 р.

Голова НМРР

Катерина СИДОРЕНКО

УЗГОДЖЕНО

Завідувач аспірантури та докторантури

Анжела ЛЕЛЕЧЕНКО

«15» 09 2022 р.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
1.1. Місце фахової науково-педагогічної практики в системі професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.....	4
1.2. Мета проходження фахової науково-педагогічної практики.....	4
1.3. Завдання проходження фахової науково-педагогічної практики.....	4
1.4. Відомості про бази практики та їх особливості.....	5
1.5. Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальних модулів	5
2. Організація та керівництво фаховою науково-педагогічною практикою	6
2.1. Організаційні питання.....	6
2.2. Обов'язки керівника практики	6
2.3. Обов'язки аспіранта.....	6
3. Зміст програми практики	7
3.1. План-графік виконання програми практики.....	7
3.2. Індивідуальні завдання.....	7
3.3. Список рекомендованих джерел.....	7
4. Звіт з практики	8
4.1 Інформація про порядок підведення підсумків практики.....	8
4.2. Форма звітності.....	8
4.3. Форма оцінювання проходження практики.....	8

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Місце фахової науково-педагогічної практики в системі професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Фахова науково-педагогічна практика є складовою частиною підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспірантів) до викладацької діяльності.

1.2. Мета фахової науково-проходження педагогічної практики

Основною метою практики є формування у аспірантів умінь і навичок з питань організації навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та розвиток професійних компетентностей щодо здійснення науково-педагогічної діяльності.

1.3. Завдання проходження фахової науково-педагогічної практики

Завдання фахової науково-педагогічної практики включають:

- ознайомлення з основними етапами організації навчального процесу та підготовки навчально-методичних матеріалів щодо його реалізації;
- освоєння основ науково-методичної та навчально-методичної роботи, наукових підходів, методології педагогічної діяльності і сучасних освітніх технологій;
- практичне застосування знань із методики і психології викладання у вищій школі;
- формування вміння постановки навчально-виховних цілей, вибору типу, виду заняття, використання різних форм організації, контролю, діагностики і оцінки ефективності навчальної діяльності;
- виховання у аспірантів досвіду викладацької роботи, морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю викладацької діяльності, потреби в самоосвіті.

Фахова науково-педагогічна практика дає можливість досягти таких *програмних результатів*:

- ПР01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з міжнародних економічних відносин і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та / або здійснення інновацій.

- ПР02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми міжнародних економічних відносин державною та іноземною мовами, кваліфіковано відобразити результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях з використанням правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

- ПР07. Розробляти та реалізовувати наукові та / або інноваційні інженерні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та / або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми міжнародних економічних відносин з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

- ПР09. Фахово здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та застосовувати сучасні освітні технології вищої школи.

- ПР10. Ефективно застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності

	Система менеджменту якості. Програма фахової науково-педагогічної практики	Шифр документа	СМЯНАУ ПП 15.01.01 – 01-2022
		Стор. 5 із 11	

- ПР 11. Аналізувати сучасні проблеми та процеси авіакосмічної галузі глобального масштабу та окремих країн світу, прогнозувати можливий їх розвиток в майбутньому.

Фахова науково-педагогічна практика дає можливість здобути такі *компетентності*:

- ІК. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності з міжнародних економічних відносин, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

- ЗК03. Здатність працювати в міжнародному науковому контексті.

- СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у міжнародних економічних відносинах та дотичних до них міждисциплінарних напрямках з розвитку світового господарства та суміжних галузей.

- СК03. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності.

- СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та застосовувати інноваційні освітні технології вищої школи.

- СК06. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні наукові проекти в міжнародних економічних відносинах та дотичних до них міждисциплінарних проектах, застосовувати сучасні методи наукометрії та лідерство під час їх реалізації.

- СК07. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

- СК08. Здатність до системного наукового світогляду, загальнокультурного кругозору, застосування сучасних методологій та методів наукової діяльності за фахом.

- СК 10. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин та бізнесу.

1.4. Відомості про бази практики та їх особливості

Базою проведення практики є кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу Факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету.

1.5. Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальних модулів

Після проходження практики аспірант повинен:

Знати:

- основні положення законодавства України в галузі вищої освіти, програмних документів, які стосуються викладання у закладі вищої освіти (далі – ЗВО);
- основи планування освітнього процесу та інноваційні освітні технології навчання у ЗВО;
- форми, види і способи контролю й оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей;
- основні організаційні форми реалізації освітнього процесу у вищих навчальних закладах;
- завдання і функції науково-педагогічного працівника;
- вимоги до підготовки документального супроводу викладання у ЗВО.

Після проходження практики аспірант повинен:

Вміти:

- визначати й аналізувати цілі, зміст, принципи, методи і прийоми навчання;
- аналізувати, обирати й ефективно використовувати навчально-методичні комплекси для студентів ЗВО;
- планувати (проектувати) вивчення навчальних дисциплін й реалізовувати різні

форми організації освітнього процесу у ЗВО;

- систематизувати, структурувати зміст навчального матеріалу для проведення різних видів навчальних занять;
- використовувати знання про індивідуально-вікові особливості молоді при проведенні занять;
- застосовувати інноваційні методи, прийоми та засоби навчання і виховання студентів;
- підвищувати професійні вміння, вивчати передовий педагогічний досвід.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ФАХОВОЮ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЮ ПРАКТИКОЮ

2.1. Організаційні питання

Проходження фахової науково-педагогічної практики передбачене для здобувачів всіх форм навчання (очної (денної) та заочної) на другому році навчання і включає навчально-методичну роботу і викладацьку діяльність (відвідування навчальних занять науково-педагогічних працівників та їхній аналіз, підготовку до проведення власних навчальних занять, проведення семінарів, практичних, лабораторних, контактних та індивідуально-консультативних занять, підготовку та використання засобів діагностики результатів навчання).

Фахова науково-педагогічна практика проводиться на кафедрі міжнародних економічних відносин і бізнесу.

Безпосереднє керівництво практикою кожного аспіранта здійснює його науковий керівник.

Загальне керівництво фаховою науково-педагогічною покладається на завідувача кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу.

2.2. Обов'язки керівника практики

Керівник практики:

- забезпечує організацію, планування та облік результатів практики, надає методичну допомогу у плануванні та організації практики: визначає перелік навчальних дисциплін, академічні групи для проведення педагогічної практики);
- відвідує заняття закріплених за ним аспірантів-практикантів, проводить їх аналіз та обговорення результатів аналізу з практикантом;
- здійснює постійний контроль за виконанням програми практики закріплених за ним аспірантів;
- підготувати відгук про проходження практики, в якому подати висновок про якість роботи здобувача та рекомендовану оцінку.

2.3. Обов'язки аспіранта

Аспірант зобов'язаний:

- до початку практики ознайомитися з її програмою, одержати від керівника практики всі необхідні документи (індивідуальні завдання, методичні рекомендації тощо);
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівки її керівника;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно підготувати письмовий звіт за результатами практики.

	Система менеджменту якості. Програма фахової науково-педагогічної практики	Шифр документа	СМЯ НАУ ПП 15.01.01 – 01-2022
		Стор. 7 із 11	

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

3.1. План-графік виконання програми практики

За видами задач, що вирішуються під час проходження практики, передбачається такий її орієнтовний план - графік.

№ п/п	Назва заходу	Самостійна робота (години)
1.	Організаційні збори. Інструктаж з охорони праці	2
2.	Видача аспірантам індивідуальних завдань	2
3.	Опрацювання навчальної, реферативної та довідкової літератури, виконання індивідуальних завдань	30
4.	Відвідування занять та навчально-методична робота	120
5.	Підготовка звіту з практики	20
6.	Оформлення та захист звіту	6
Всього		180

3.2. Індивідуальні завдання:

1. Підготовка кейсів, матеріалів для практичних робіт, складання ситуаційних завдань за вказівками наукового керівника.
2. Розробити методичку проведення семінарських занять з відповідної теми.

3.3. Список рекомендованих джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» // www.liga.kiev.ua.
2. Закон України «Про основи державної політики в сфері науки і науково-технічної діяльності» // www.liga.kiev.ua.
3. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» // www.liga.kiev.ua.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» № 261 від 23.03.2016 р. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
5. Коваленко М. А. Методи викладання економіки у сучасній вищій школі [Текст] : наук.-метод. посіб. / Коваленко М. А., Ломоносова О. Е., Швороб Г. М. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. - 219 с.
6. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / [В. М. Нагаєв, М. О. Портян]. - 2-е вид., перероб., допов. - Харків : Стильна типографія, 2018. - 284 с.
7. Прищак М. Д. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі [Текст] : навч. посіб. / М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська ; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця : ВНТУ, 2020. - 159 с.
8. Рядинська І. А. Інноваційні методи викладання при вивченні економічних дисциплін у закладах вищої освіти України // Бізнес Інформ. 2021. - №1. - С. 134–138.
9. Сучасна методика викладання у вищій школі [Текст] : навч. посіб. / Вишнівський В. В. [та ін.] ; Держ. ун-т телекомунікацій. - Київ : Гуляєва В. М., 2020. - 130 с.

10. Якимова Л. П. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях [Текст] : навч. посіб. / Л. П. Якимова; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Технодрук, 2019. - 176 с.

Методичні рекомендації:

Під час проходження практики увагу аспірантів слід зосередити на засвоєнні методики проведення навчальних лекцій і семінарських занять, вироблення і засвоєння прийомів ораторського мистецтва.

Під час видачі аспірантам індивідуальних завдань керівник практики повинен висвітлити їх особливості та дати цільову установку на їх виконання. При виконанні індивідуальних завдань аспіранти мають використовувати матеріал, що викладений в рекомендованій літературі, в довідникових та реферативних джерелах, а також отриманий під час проходження практики.

4. ЗВІТ З ПРАКТИКИ

4.1. Інформація про порядок підведення підсумків практики

При завершенні практики аспіранти оформляють щоденник та письмовий звіт про виконання її програми та індивідуальних завдань.

Аспірант подає на рецензування звіт керівнику та захищає його протягом тижня після завершення практики.

4.2. Форма звітності

Індивідуальний звіт практиканта містить:

- щоденник, що фіксує всі форми роботи під час фахової науково- педагогічної практики;
- методичні розробки практичних (семінарських) занять;
- рецензію керівника практики;
- рекомендації щодо вдосконалення процесу проведення практики.

Під час захисту звіту аспірант повинен охарактеризувати виконану роботу, критично оцінити чинну практику, показати знання з теорії і практики організації роботи, запропонувати і довести обґрунтованість та доцільність своїх пропозицій щодо її вдосконалення.

Після захисту звіт зберігається на кафедрі протягом одного року.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри під час проміжної атестації аспірантів та затверджуються на її засіданні.

4.3. Форма оцінювання проходження практики

При виставленні диференційованої оцінки аспіранту враховується рівень теоретичної підготовки, якість виконання завдань практики, рівень оволодіння педагогічними вміннями і навичками, ставлення до студентів, акуратність, дисциплінованість, якість оформлення документації та вчасність її подання.

Оцінка результатів фахової науково-педагогічної практики виставляється диференційовано за чотирьох бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно» (таблиця 1).

Результати здачі фахової науково-педагогічної практики заносяться в заліково-екзаменаційну відомість.

Підсумки фахової науково-педагогічної практики обговорюються на засіданні кафедри після її закінчення.

Таблиця 1

Відповідність рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (досягнуто усіх цілей педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження; проявлено в роботі самостійність, креативність та педагогічну майстерність; отримано схвальний відгук-характеристику від керівника практики)
82-89	Добре	B	Дуже добре (досягнуто усіх цілей педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження; проявлено в роботі самостійність та педагогічну майстерність; отримано схвальний відгук-характеристику від керівника практики)
75-81		C	Добре (досягнуто більшості цілей педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження; проявлено в роботі самостійність та педагогічну майстерність; отримано позитивний відгук-характеристику від керівника практики.)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (досягнуто більшості цілей педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження; отримано задовільний відгук-характеристику від керівника практики)
60-66		E	Достатньо (досягнуто більшості цілей педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження; отримано задовільний відгук-характеристику від керівника практики)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (цілей педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження досягнуто частково; отримано незадовільний відгук-характеристику від керівника практики)
1-34		F	Незадовільно (цілей педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження не досягнуто; отримано незадовільний відгук-характеристику від керівника практик)

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ змін	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				